

Interpellationsdebatten:

<http://www.riksdagen.se/webbnav/index.aspx?nid=101&bet=2005/06:137>

12 § Svar på interpellation 2005/06:397 om Globala standarder för konsumentmakt och tillväxt

Anf. 106 Näringsminister THOMAS ÖSTROS (s):

Fru talman! Martin Andreasson har frågat mig om vilka åtgärder jag har vidtagit för att inkludera standardiseringsfrågorna i tillväxtpolitiken och för att öka kunskapen om standardiseringsfrågor hos berörda myndigheter.

Standarder är frivilliga dokument som utarbetas av privata organ. Utmärkande för standardiseringen är att man arbetar i öppna processer och att alla som önskar får delta, såsom företag, organisationer och myndigheter. Standardisering har sedan länge använts som instrument för att rationalisera produktionen och har bidragit till tillväxt och välbefinnande. Standarder används nu på allt fler områden såsom kvalitetsledning, miljöledning och socialt ansvar.

Inom EU har stora ansträngningar gjorts för att utarbeta säkerhetsstandarder för produkter. Dessa standarder, som används i EG:s produktsäkerhetslagstiftning, har överlag bidragit till ökad säkerhet samtidigt som EU:s inre marknad har genomförts och fördjupats. De europeiska säkerhetsstandarderna har dessutom blivit tongivande i produktsäkerhetsarbetet i länder utanför EU.

Merparten av standardiseringen drivs numera på europeisk och global nivå. De svenska standardiseringsorganen tar fram få inhemska standarder. Arbetet har i stället inriktats på att vara svenska förhandlingsorgan i det internationella arbetet. I detta arbete har de svenska organen intagit en framträdande plats. Bland annat leder svenska standardiseringsorgan ett internationellt arbete om civil krishantering och tillsammans med kolleger i Brasilien leder svenska standardiseringsorgan ett arbete om socialt ansvarstagande, ett arbete som kan komma att få stor betydelse för hållbar utveckling. Många stora svenska industriföretag gör också betydande insatser i det internationella standardiseringsarbetet för att föra ut sina lösningar och på så sätt underlätta marknadstillträdet för sina produkter.

Staten bidrar ekonomiskt till den svenska standardiseringsorganisationen. Dels genom ett generellt statsbidrag på ca 30 miljoner kronor och dels genom de bidrag som myndigheter ger till enskilda projekt. Av det generella statsbidraget ska 3 miljoner kronor användas till att stödja ideella organisationers medverkan i standardiseringen.

Regeringen ger vidare ett årligt bidrag till Sveriges Konsumentråd. Detta bidrag uppgår i år till ca 3,6 miljoner kronor vilket är en höjning med 600 000 kr sedan 2005. Ett villkor för detta bidrag är att konsumentrådet deltar i det europeiska standardiseringsarbetet. Standardiseringen som instrument för innovation, tillväxt och ökad konkurrenskraft har uppmärksammats alltmer under den senaste tiden.

Regeringen har nyligen inlett ett omfattande arbete för att belysa möjligheterna att använda standardiseringen som ett instrument för att stärka det svenska näringslivets

konkurrenskraft och för att standardiseringsarbetet i än högre utsträckning ska bidra till innovation och tillväxt. Möjligheterna att globalt driva svenska intressen och svenska värderingar kommer också att behandlas. Detta arbete tar avstamp i det strategidokument som Sveriges Standardiseringsråd publicerat under våren. I strategidokumentet lyfts standardiseringens betydelse för innovation, tillväxt och konkurrenskraft upp, liksom dess betydelse för små företag. Resultatet av detta arbete kommer att överlämnas till riksdagen i form av en skrivelse.

Regeringen har även under våren tillsatt en utredning som ska kartlägga behovet av en förstärkning och ökad samordning av statens medverkan i standardiseringen på IT-området. Denna utredning beräknas vara klar i mitten av 2007.

Anf. 107 MARTIN ANDREASSON (fp):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka näringsministern för svaret på min interpellation som jag lämnade in eftersom jag tycker att det är viktigt att riksdagen och regeringen får tillfälle att gemensamt föra en diskussion om standardiseringsfrågornas betydelse för tillväxtpolitiken.

Bakom detta ligger att vi ser att land efter land mycket medvetet integrerar de här frågorna i sin nationella tillväxtpolitik. Det här är ett område där Sverige tidigare har varit mycket framstående och på många sätt fortsätter att hålla en hög profil. Samtidigt har vi på de senaste åren alltför lite uppmärksammat standardiseringsfrågornas betydelse.

För att komplettera det som näringsministern skriver i sitt svar och nu har föredragit för riksdagen är standarder förvisso frivilliga dokument som utarbetas av privata organ. Men det är också intressant att se hur standarder som har tagits fram på det sättet läggs till grund för normgivning genom lagstiftning, inte minst på Europeanivå. Där baserar man sig i allt högre utsträckning på standardiseringsarbetet för att sätta en miniminivå för det man till åstadkomma, till exempel i den europeiska produktsäkerhetslagstiftningen.

Vi ser alltså att det finns ett mycket tydligt samspel mellan den politiska och den civila sfären på det här området.

Vi vet också att en bra standardiseringsstrategi och en bra standardiseringspolitik är tillväxt drivande. Den senaste tiden har vi fått flera belegg för detta på det internationella planet.

En vetenskaplig rapport som initierades av Tysklands regering för några år sedan slog fast att standardiseringen står för 1 % av landets bruttonationalprodukt. Förra året kom en motsvarande offentlig brittisk rapport som slog fast att ungefär 13 % av tillväxten i Storbritanniens produktivitet direkt hänger ihop med standardiseringen.

Fru talman! Vi vet också att en bra internationell standardiseringsverksamhet är grunden för att konsumenten ska kunna ta till vara sin konsumentmakt. Med enhetliga standarder blir det lättare för enskilda konsumenter att veta att varor och tjänster uppfyller samma krav oavsett i vilket land de är framställda eller vilken leverantör de kommer ifrån. På motsvarande sätt är det naturligtvis på arbetsmiljöområdet där man genom gemensamma standarder kan få snabbt genomslag för nya lösningar.

Problemet är att Sverige har tappat den strategiska helhetssynen. Jag skulle vilja säga att de berörda myndigheterna i alltför liten utsträckning har en gemensam syn på standardiseringsfrågornas betydelse för den svenska tillväxtpolitiken.

Regeringen tänker nu sätta i gång ett arbete. Det är svaret i interpellationen. Det är bra. Men det saknas konkreta besked om till exempel när man avser att återkomma till riksdagen med sina slutsatser i en skrivelse. På vilket sätt tänker regeringen säkerställa att berörda myndigheter och standardiseringsorgan samt konsumentorganisationer, arbetsgivar- och arbetstagarrepresentanter, näringslivets parter och så vidare ges möjlighet att involveras i detta arbete?

Det enda vi vet är att regeringen tänker arbeta, men hur tänker man involvera de berörda parterna och när tänker man återkomma med sina förslag?

Anf. 108 Näringsminister THOMAS ÖSTROS (s):

Fru talman! Det gläder mig att Martin Andreasson har uppmärksammat standardiseringens viktiga roll för tillväxt. Det är en gravt underskattad fråga i den allmänna debatten. Det gläder mig att Martin Andreasson har samma engagemang som jag att fortsätta att utveckla standardiseringsarbetet.

Sverige är mycket aktivt. Särskilt när det gäller produktsäkerhetsstandarder har Sverige en mycket stor aktivitet och stort inflytande. Det är också viktigt. Man ska vara med i ett tidigt skede för att kunna bidra till höga och bra standarder och till att svenska företag får framgångar när man kan utnyttja gemensamma standarder för export och försäljning.

Från Sveriges Standardiseringsråd har vi i ett strategidokument på ett mycket förtjänstfullt sätt fått fram de utmaningar som kommer framöver. Med snabb teknisk utveckling och nya varor och tjänster är standardiseringsarbetet ett ständigt arbete för att vara med och driva våra intressen och våra frågor.

Det är en utmärkt startpunkt i vårt arbete som vi har inlett med att formulera den nya strategin för standardiseringsarbetet. Här kommer vi naturligtvis att lyssna på många intressenter. Det ligger i sakens natur. Standardiseringsarbete är både lagstiftning på nationell eller internationell nivå och mycket av företags och intresseorganisationers frivilligarbete.

Om det ska bli bra måste man involvera breda grupper.

Vi kommer att arbeta fram en strategi som ser på standardiseringen ur tillväxtperspektiv, innovationskraftsperspektiv och, inte minst, svensk konkurrenskraft.

Jag räknar med att vi kommer att vara klara under nästa riksdagsår. Då kommer vi att kunna återkomma i en skrivelse till riksdagen med den strategin.

Vi är framgångsrika. Vi är aktiva. Vi har många svenska intressenter. Vi vill fortsätta att vara ledande på det här området. Därför moderniserar vi och utvecklar vår strategi. Jag är glad att Martin Andreasson också har upptäckt standardiseringsfrågorna.

Anf. 109 MARTIN ANDREASSON (fp):

Fru talman! Först och främst tack för klargörandet om vad det är för tidsplan som regeringen arbetar med. Det ska bli mycket intressant för riksdagen, och naturligtvis dessförinnan för de olika parter som är berörda av detta arbete, att ta del av vad som kommer att komma från Näringsdepartementet under nästa mandatperiods första riksdagsår.

Jag tror egentligen inte att vi behöver ägna så mycket längre tid åt att understryka hur viktigt standardiseringsarbetet är. Däremot blir jag lite orolig över att Thomas Östros lyfter fram bara hur framgångsrika vi är och hur aktiva vi är. Sverige har naturligtvis väldigt mycket att vara stolt över i fråga om standardiseringsarbetet.

Men samtidigt har inte minst riksdagens näringsutskott så sent som i höstas – jag vill understryka att det var ett enigt näringsutskott – lyft fram att standardisering är ett område inom näringspolitiken som hittills har tillmätts alltför liten betydelse. Men också näringsutskottet lyfter fram att medvetenheten och kunskapen om standardiseringens möjligheter behöver förbättras inom den offentliga förvaltningen.

Ett undantag som nämns och där berörda myndigheter medverkar väldigt aktivt är just produktsäkerhetsarbetet, som Thomas Östros nämner. Men det finns så många andra områden där vi faktiskt skulle behöva vässa våra positioner. Inte minst ett enigt näringsutskott lyfter fram att myndigheternas deltagande på andra områden är sämre. Det är därför som jag anser att vi har en hemläxa att göra. Därför känner jag ändå en viss oro för att näringsministern bara lyfter fram allt det som vi ska vara stolta över. Det finns faktiskt en anledning till att näringsutskottet har skrivit detta. Och det finns faktiskt också en anledning till att regeringen har inlett detta arbete.

Då kommer jag tillbaka till de två frågor som jag ställde i min interpellation och som näringsministern har hoppat över i sitt svar. Jag ställde ju fyra frågor och inte två frågor. De två frågor som näringsministern hittills inte har berört handlar bland annat om hur man ska kunna se till att små och medelstora företag ges möjlighet att delta i det internationella standardiseringsarbetet. Här är det viktigt att vi håller tungan rätt i mun, därför att privata företag ska agera utifrån sina kommersiella intressen, och så måste det vara. Samtidigt är det klart att vi som industrination och utifrån ett tillväxtperspektiv har ett intresse av att se till att olika röster från svenskt håll kan göra sig hörda i det internationella standardiseringsarbetet.

Det som tidigare har funnits för att möjliggöra detta har till stora delar avvecklats eftersom det har visat sig vara ineffektivt. Och jag har inga synpunkter på att man drog den slutsatsen. Men då är frågan vad man kan tänka sig att göra i stället för att underlätta för små och medelstora företag.

Det lilla tillskott som har kommit till Sveriges Konsumentråd har kommit till stånd genom ett rent nollsummespel. Man har faktiskt bara flyttat runt pengar inom de befintliga anslagen till frivilligorganisationer på konsumentområdet. Det är inget nettotillskott. Jag vet att näringsministern direkt kommer att svara att det inte är hans bord utan jordbruksministerns. Men detta är faktiskt ett tydligt exempel på att Regeringskansliet har ett departementsöverskridande ansvar att samverka när det gäller frågor som handlar om standardiseringsarbetet. Här skulle jag också vilja att näringsministern återkommer med ett förtydligande och ett besked.

Anf. 110 Näringsminister THOMAS ÖSTROS (s):

Fru talman! Det är utmärkt att Martin Andreasson har upptäckt hur viktiga standardiseringsfrågorna är och att han nu så kraftfullt stöder regeringens arbete med att utveckla standardiseringsstrategin.

Jag menar att detta är en fråga som är av stor vikt för innovation, ekonomisk tillväxt och svenska företags konkurrenskraft. Jag förväntar mig därför att jag får ett fortsatt stöd för detta arbete från Martin Andreasson under nästa mandatperiod. Detta ser vi nämligen som en viktig pusselbit i den innovationspolitik som vi arbetar med och som också har lett till en stor ökning av nyföretagandet, en stor ekonomisk tillväxt, ökad sysselsättning och ökat välstånd i Sverige.

Självklart kommer de små företagens dimensioner och frågeställningar att vara väldigt viktiga i detta strategiarbete. Vi har i den småföretagarpolitik som vi arbetar med väldigt tydligt visat att det är de små företagens ställning och expansionsmöjligheter som dominerar i näringspolitiken. Det har vi gjort i form av strategiska skattelättnader, forsknings- och utvecklingsinsatser och riskkapitalfrämjande. Och naturligtvis ska det också vara ett viktigt element i standardiseringsarbetet.

Detta är alltså ett arbete som vi fäster stor vikt vid och som vi arbetar med sedan en tid tillbaka, och som jag är glad över att också Martin Andreasson känner ett engagemang för.

Anf. 111 MARTIN ANDREASSON (fp):

Fru talman! Jag hade trots allt hoppats att näringsministern något skulle kommentera problematiseringarna från ett enigt näringsutskott när det gäller behovet av att fokusera tydligare på standardiseringsarbetet. Man pekar på att inte minst olika myndigheter har tappat bort sitt ansvar i standardiseringsfrågorna för att bevaka olika svenska intressen. Därför tycker jag naturligtvis att det arbete som nu har inletts efter näringsutskottets besked från i höstas är positivt. Men jag hade hoppats att en lite tydligare problemmedvetenhet skulle komma fram i denna debatt.

Men låt oss för all del fortsätta denna diskussion. Jag är naturligtvis väldigt belåten med att näringsministern har visat prov på ett så starkt engagemang för standardiseringsfrågorna i denna debatt. Och jag räknar med att Thomas Östros kommer att fortsätta att stödja det standardiseringsarbete som kommer att bedrivas av nästa näringsminister och nästa ledning för Näringsdepartementet. Därmed vill jag tacka för den här debatten.

Överläggningen var härmed avslutad.